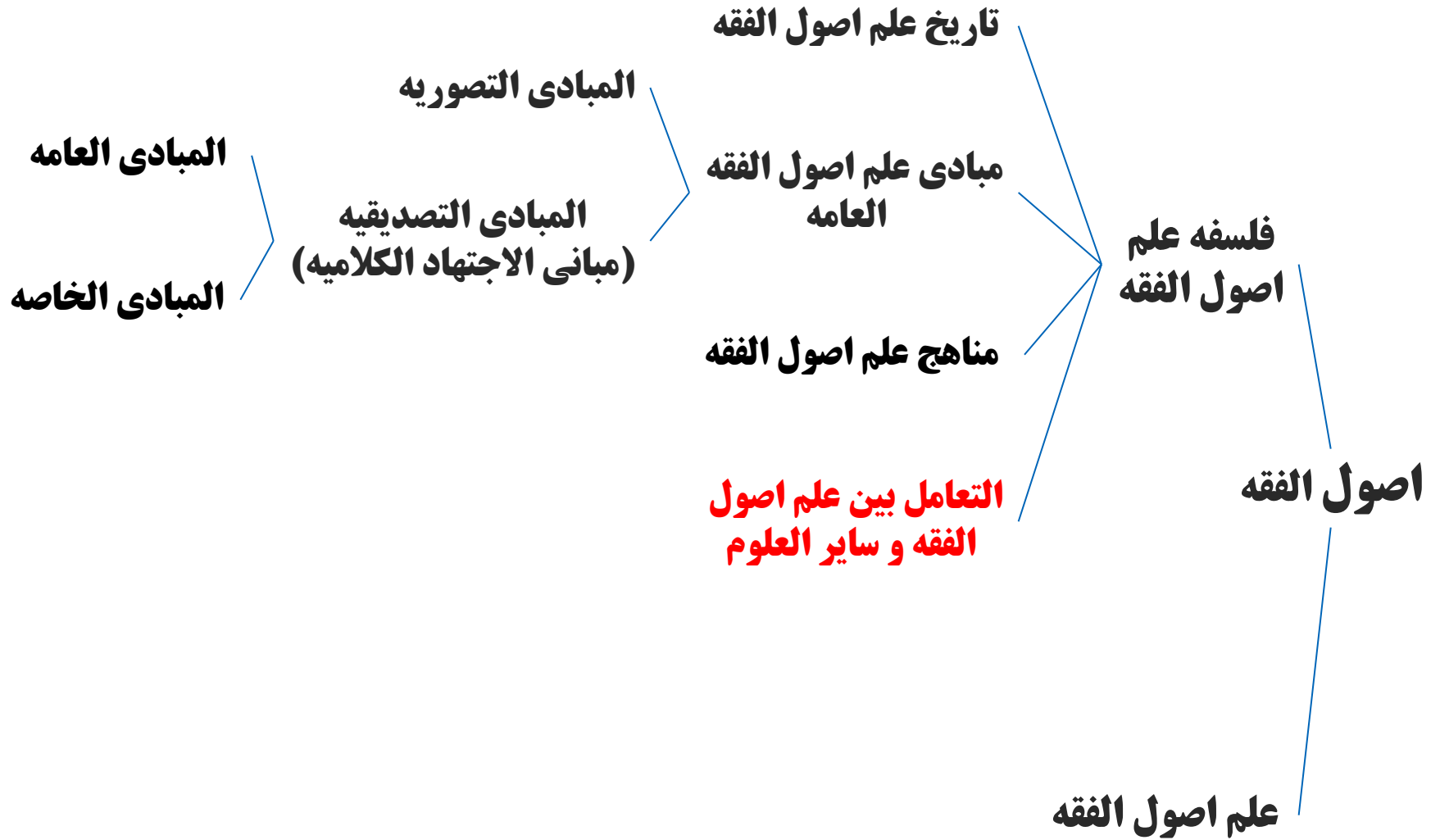
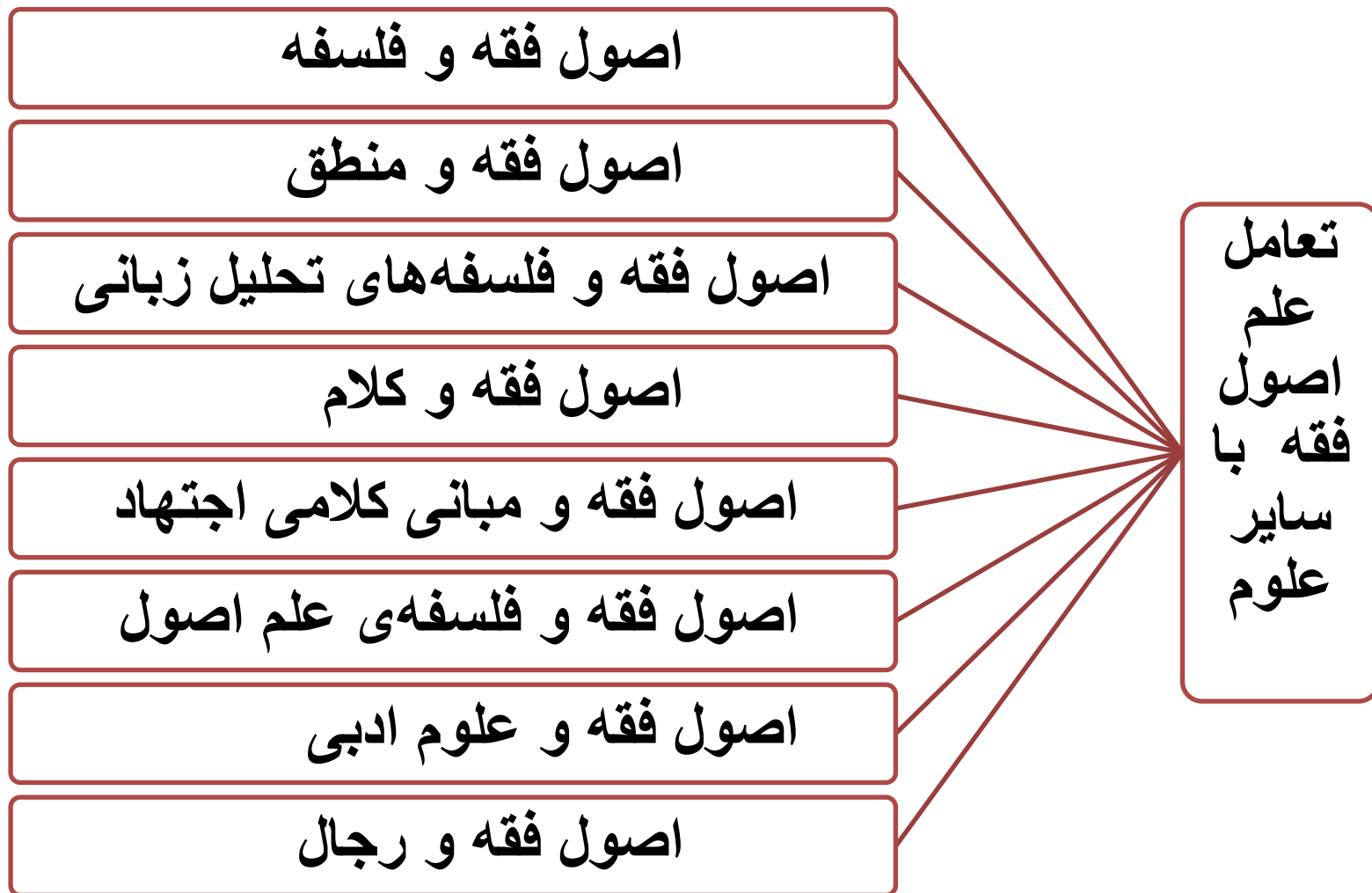

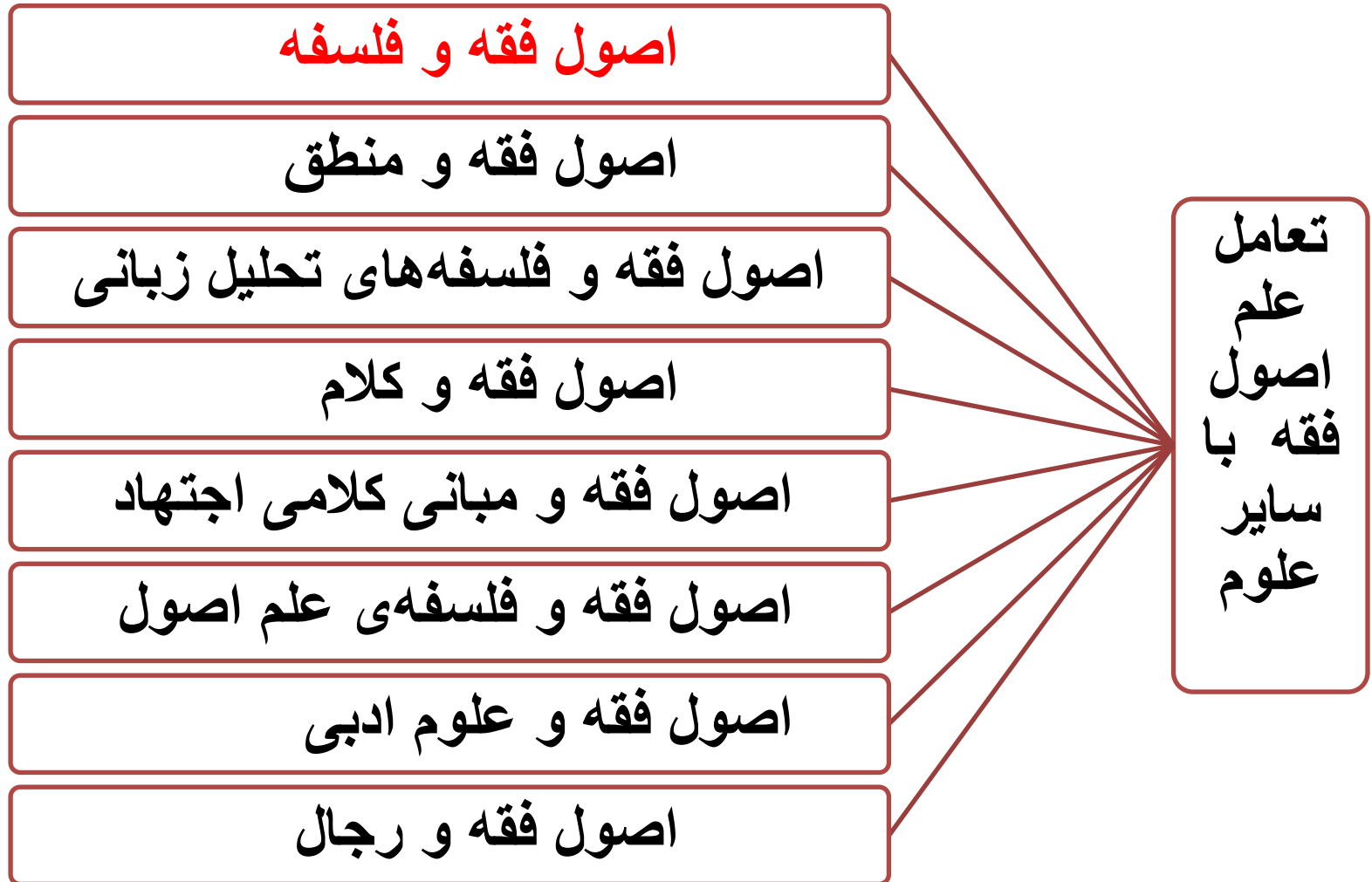
علم اصول الفقہ

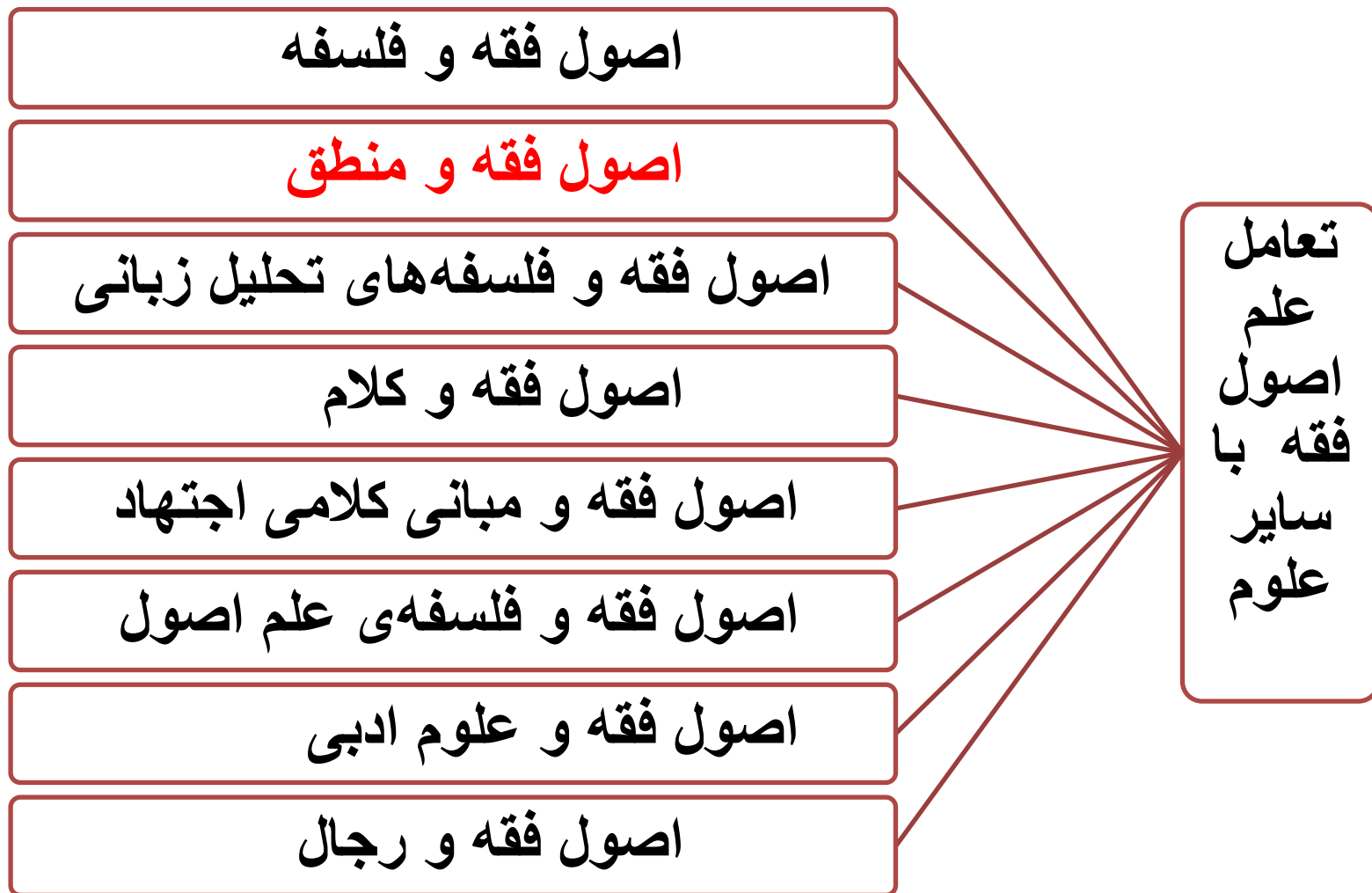
۸-۷-۹۴ تعامل علم اصول فقہ با سایر علوم ۳

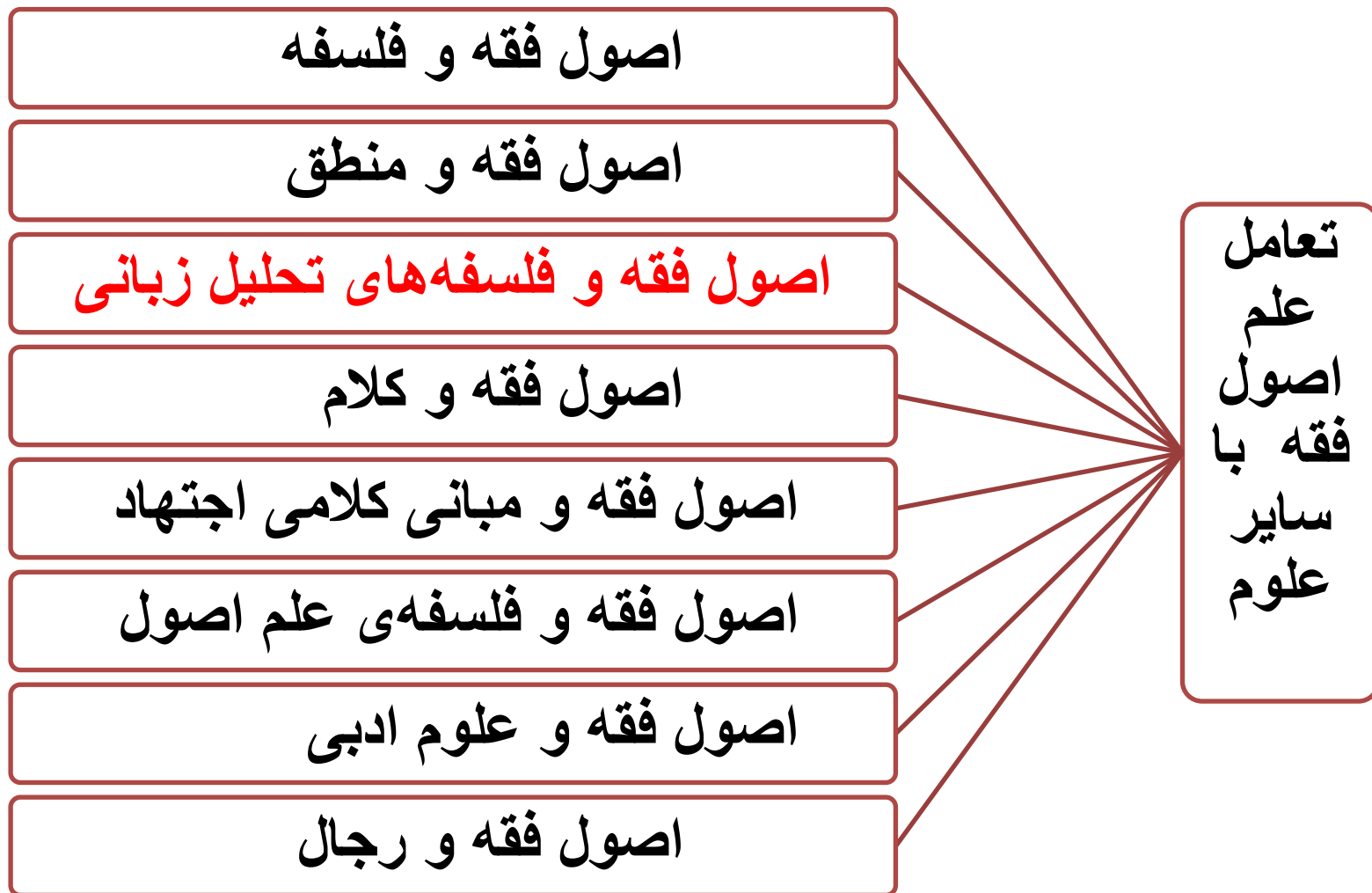
دراسات الاستاذ:
مهدي الهادي الطهراني

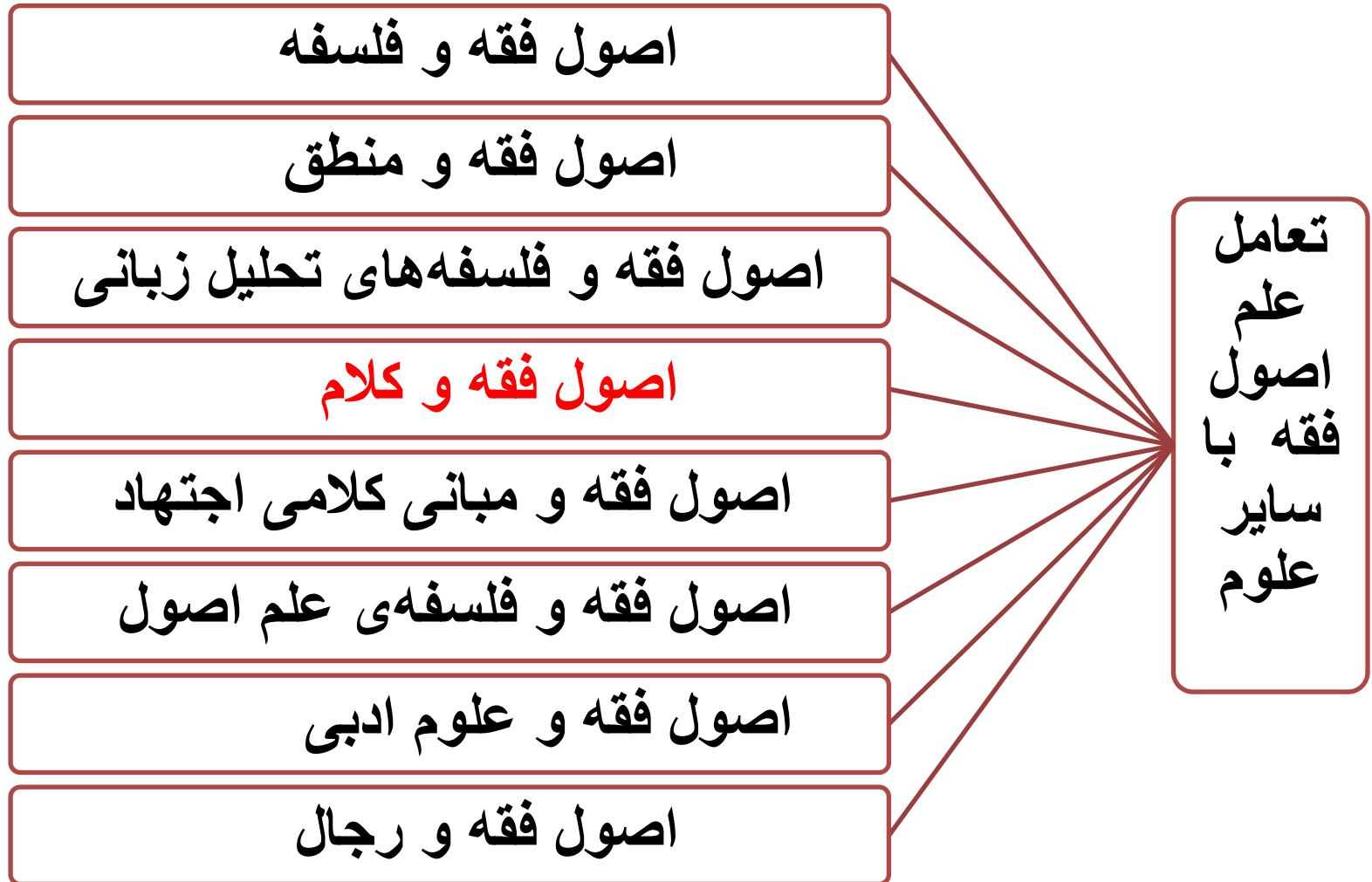

اصول فقه و کلام

- اصول فقه و کلام
- علم اصول از آنجا که از حجت سخن می گوید و احتجاج بین مولی و عبد را مطرح می کند، بر مباحث کلامی - بحث های مربوط به خدا، رسالت، امامت و معاد - مبتنی است.
- تا وقتی به خدایی معتقد نباشیم و رسالت و امامت و معاد را نپذیریم، احتجاج بین عبد و مولی معنا پیدا نمی کند تا بخواهیم از حجت به شکل کلی بحث نماییم.
- پس مباحث کلامی زیربنای مباحث اصولی را تشکیل می دهد.

اصول فقه و کلام

- در مسایل کلامی با دو گونه مباحث اعتقادی مواجه هستیم. از یک گونه به اصول عقاید تعبیر می‌کنیم و از گونه‌ی دیگر به فروع.
- اصول اعتقادات نوعاً به روش عقلی قابل اثبات است. مثلاً اصل وجود خدا را با استفاده از آیه و روایت نمی‌توانیم اثبات کنیم؛ زیرا آنها نسبت به اصل وجود خدا متأخر هستند.
- همین طور است اصل رسالت - نبوت عامه - و حتی نبوت خاصه. ما قبل از مراجعه به کلام نبی و قرآن باید نبوت خود پیامبر اسلام را اثبات نماییم.

اصول فقه و کلام

- اما بعد از این که اصول اعتقادات را به روش عقلی اثبات نمودیم، به حجیت الفاظ پیامبر صلی الله علیه وآله یا حجیت الفاظ ائمه علیهم السلام می‌رسیم که در آنجا دستاوردهای اصولی مثل حجیت ظواهر قرآن و روایات به کار می‌آید.
- پس اصول فقه برای فروع عقاید دستاوردهایی دارد.

اصول فقه و کلام

- ما می‌توانیم اعتقادات فرعی را به استناد ظواهر آیات یا روایاتی که سند آنها معتبر است، اثبات کنیم.
- این اعتقادات، اعتقاداتی هستند که یا اصلاً از طریق عقل قابل اثبات نیستند و یا اگر اثبات آنها از طریق عقل ممکن است، ما نمی‌خواهیم از طریق عقلی به اثبات آنها پردازیم؛ زیرا هیچ منافاتی ندارد که یک چیز هم از طریق آیه و روایت ثابت شود و هم از طریق عقلی.

اصول فقه و کلام

- مثلاً بحث خصوصیات بهشت و جهنم از جمله اعتقادات فرعی است که از طریق عقلی قابل اثبات نیستند.
- عقل در نهایت می‌تواند معاد را ثابت کند، اما در کشف خصوصیات معاد راهی ندارد.
- حال اگر ما معتقد به ویژگی خاصی در بهشت باشیم، باید برای این اعتقاد، حجتی داشته باشیم.
- آن حجت ظاهر قرآن یا ظاهر یک روایت معتبر است که از دستاوردهای علم اصول فقه به شمار می‌آید.

اصول فقہ و کلام

- این دستاورد در اصول عقاید قابل استفاده نیست. در واقع اصول فقہ خودش متوقف بر اصول عقاید است.
- اما نتیجه‌ای که اصول فقہ در برخی بحث‌ها می‌گیرد مثل حجیت ظاهر قرآن یا حجج دیگری که تنقیح می‌کند، در فروع قابل استفاده است.

اصول فقہ و کلام

- اصطلاح فروع در اینجا غیر از اصطلاح فروع است در آنجا که می‌گوییم: دین اصولی دارد و فروعی. مقصود از فروع در آنجا احکام و شریعت است در مقابل اصول که اعتقادات است. اما در اینجا اصول و فروع داخل خود اعتقادات مطرح است.

